

Amerika'daki Türk bilim adamları, 'bilim şehri' kurmak için Türkiye'ye dönüyor

Necip Çakır | Boston

Amerika'daki üniversitelerde görev yapan Türk bilim adamları, yurda dönme hazırlığı yapıyor. Bilgi birikimlerini Türk özel sektörü ve üniversitelerin hizmetine sunmak isteyen gurbetçi akademisyenler, Türkiye'de bir bilim şehri kurulması için düğmeye bastı. Hükümet, üniversiteler ve özel sektör işbirliğiyle kurulması düşünülen bilim şehri için ABD'deki ünlü Silikon Vadisi model alınacak. Projenin mimarı 3 yıl önce ABD'de kurulan Türk-Amerikan Bilim İnsanları ve Akademisyenler Derneği (TASSA). Türkiye'deki Ulusal İnovasyon Girişimi ile işbirliği yapan dernek, proje için ilk adımı Eylül ayında atıyor. Bu amaçla İstanbul'da konunun tüm bileşenlerinin katılacağı bir 'arama konferansı' düzenlenecek.

TASSA 3. yıllık konferansı için Boston'da bir araya gelen Türk bilim insanları özel sektör, üniversite ve kamu arasında köprü kurmanın yollarını tartıştı. Konuyla ilgili sorularan cevaplayan derneğin başkanı Banu Onaral, İstanbul ve Ankara'da kurulması planlanan bilim şehirlerinin, tersine beyin göçünü başlatacağını söyledi. Tayvan, Hindistan, Çin, Singapur, İrlanda ve Güney Kore'de benzer şehirlerin kurulduğuna işaret eden Onaral, Portekiz ve İspanya'da da bilim şehirlerinin kurulma aşamasında olduğunu söyledi. Onaral, son olarak Suudi Arabistan'da Kral Abdullah'ın 10 milyar dolarlık bir üniversite şehri kurmak için harekete geçtiğini aktardı. Artık Amerikalı ve Avrupalı teknoloji şirketlerinin başka ülkelere gitmeye başladığını vurgulayan Banu Onaral, "Biz erken davranıp altyapımızı kurarsak bu büyük fırsattan faydalanabiliriz." dedi. Bilim şehirleri projesi hayata geçtiğinde ilk meyvelerinin 5-10 yıl içinde alınabileceğini kaydetti.

Konferansa katılan Borusan Holding Üst Yöneticisi Agah Uğur ise bilim şehirleri projesine destek verirken, "Şu anda üniversiteler iş dünyasını günü kurtaracak kurumlar olarak görüyor. İş dünyası da üniversitelerin çok teorik olduğunu düşünüyor. Oysa bunların ikisi de

Türk-Amerikan Bilim İnsanları ve Akademisyenler Derneği (TASSA) Başkanı Onaral, beyin göçünü tersine çevireceklerini söyledi.

doğru değil. İki tarafı bir araya getirecek platformlara ihtiyaç var." şeklinde konuştu. TASSA'nın bu ihtiyaca cevap verebileceğini dile getiren Uğur, ancak Türk özel sektörünün bilim adamlarından elde edeceği faydanın çok farkında olmadığını anlattı. Tofaş ve Petrol Ofisi'nin eski üst yöneticisi Jan Nahum da, "Dünyada o kadar yenilik ve icat var ki önemli olan bunları uygulamaya koymak. Dünyada bilim adamlarının geliştirdiği yenilikleri Türk şirketleri ve KOBİ'ler takip edip faydaya çevirmeli. Ama Türk özel sektörü henüz buna çok duyarlı değil." açıklamasını yaptı.

'Bilim, parti programlarına girmeli'

ABD'de çok başarılı çalışmalara imza atan Türk bilim adamları, ülkeye dönme konusunda istekli. 20 yıldır Amerika'da yaşayan Harvard Üniversitesi Genetik ve Kompleks Hastalıklar Bölümü Başkanı Prof. Dr. Gökhan Hotamışlıgil, uygun bir proje olduğu zaman ülkesine dönebileceğini söyledi. Tüm dünyada obezite ve diyabete yol açan geni keşfeden

profesör olarak tanınan Hotamışlıgil, "Türkiye gelişen dünyada yerini seçmeli. Bilim siyasete, parti programlarına da girmeli." dedi. Amerika'daki başarılı Türk bilim adamlarından Cem Elbi ise şu sıralar dünyanın en büyük ilaç şirketlerinden Merck Sharp & Dohme'de mide kanserine yol açan tümörleri yok etmeyi hedefleyen bir ilaç üzerine çalışıyor. Kanser araştırmalarında proje başkanı olarak görev alan Elbi, şu değerlendirmeyi yaptı: "Türkiye çok iyi bir beyin gücüne sahip. Ama devlet ve özel sektör işbirliğiyle uygun bir ortamın oluşturulması gerekiyor. Burada iyi eğitim alıp Türkiye'ye dönen çok bilim adamı var ama bilimsel açıdan biraz yavaş ilerliyoruz. İlerleme ancak devletin yasal, özel sektörün de finans desteğiyle olabilir."

'Batı'da patenti dolmuş fikirleri uygulamaya geçirin'

Amerikalı teknoloji geliştirme şirketi Lucent Technologies'in eski direktörü Kenan Şahin, ABD'de bilim alanında önemli başarılarla imza atan Türk girişimcilerden biri. Kurduğu şirketi Lucent'a satan Şahin, şu anda şirketlere enerji ve bilisim alanında inovatif (yenilikçi) ürünler satan TIAX şirketiyle yola devam ediyor. 50 laboratuvar ve 200 mühendisle çalışan Şahin, "Türkiye'den kapımı çalan çok oluyor. Ancak benim hedefim ABD'den sonra Almanya ve Japonya." dedi. Şahin, Türkiye'nin şu an Avrupa ve Amerika'da tarama gibi alanlarda patent süresi dolmuş projeleri alıp uygulamaya sokabileceğini ifade ederken, "Eğer Türkiye'de olsaydım inovasyonları uygulamaya geçiren doktora öğrencilerini işe alardım. Bunu da sadece pozitif bilimler için değil sosyal bilimlerde de yapardım. Türkiye'de insan kaynağı sorunu yok, sermaye ve uygulama konusunda ciddi sorun var." ifadelerini kullandı.

